

11 MENKUL KIYMETLER

Geçici bir süre elde tutulmak üzere satın alınan hisse senedi, tahvil, bono ve senet gibi menkul kıymetler bu hesap grubunda izlenir.

- 110 HİSSE SENETLERİ
- 111 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET ve BONOLARI
- 112 KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET ve BONOLARI
- 118 DİĞER MENKUL KIYMETLER
- 119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

110 HİSSE SENETLERİ

Geçici bir süre yatırım yapılmak amacıyla satın alınan hisse senetleri bu hesapta izlenir.

Örnek: İşletme geçici bir süre yatırım yapmak amacıyla Y İşletmesi'nin çıkarmış olduğu 2,000 adet hisse senedini birim fiyatı 12 TL'den banka aracılığı ile satın almıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
110 HİSSE SENETLERİ	24,000	
	102 BANKALAR	24,000

Örnek: İşletme geçici yatırım yapmak üzere 24,000 TL'lik hisse senedini banka aracılığı ile satın almıştır. Satın alma sırasında bankaya işletmenin mevduat hesabından 100 TL komisyon ödenmiştir. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
110 HİSSE SENETLERİ	24,000	
653 KOMİSYON GİDERLERİ	100	
	102 BANKALAR	24,100

Örnek: İşletmenin elinde bulunan 24,000 TL'lik hisse senedinin tamamı çek karşılığı satılmıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
101 ALINAN ÇEKLER	24,000	
	110 HİSSE SENETLERİ	24,000

Örnek: İşletme 24,000 TL'ye satın aldığı hisse senetlerini 25,000 TL'ye banka aracılığı ile satmıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
102 BANKALAR	25,000	
		110 HİSSE SENETLERİ 24,000
		645 MENKUL KIYMET SATIŞ KÂRLARI 1,000

24,000 TL'ye alınan hisse senetleri 25,000 TL'ye satıldığı için 1,000 TL kâr elde edilmiştir. Bu kâr 645 MENKUL KIYMET SATIŞ KÂRLARI hesabının alacak tarafında gösterilir.

Örnek: İşletme 24,000 TL'ye satın aldığı hisse senetlerini 23,000 TL'ye banka aracılığı ile satmıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
102 BANKALAR	23,000	
655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI	1,000	
		110 HİSSE SENETLERİ 24,000

24,000 TL'ye alınan hisse senetleri 23,000 TL'ye satıldığı için 1,000 TL'lik bir zarar söz konusudur. Bu zarar 655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI hesabının borçlandırılması ile gösterilir.

Not: 645 ve 655 Gelir Tablosu hesaplarını henüz öğrenmediğiniz için bu hesapların sadece isimlerini ve nerede kullanıldıklarını biliniz. Hesap kodlarını ezberlemeyiniz.

111 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET ve BONOLARI

112 KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET ve BONOLARI

İşletmenin özel kesimden veya kamu kesiminden aldığı tahvil, senet ve bono gibi menkul kıymetler bu hesaplarda izlenir.

Bonoların vadesi hiçbir zaman 1 yılı geçmez. Tahvillerin vadesi ise 1 yıldan daha uzun sürelidir.

Hazine bonoları devletin ihraç ettiği kısa (en fazla 1 yıl) vadeli borçlanma araçlarıdır. Devlet tahvilleri ise yine devletin ihraç ettiği uzun (1 yıldan daha fazla) vadeli borçlanma araçlarıdır.

Örnek: İşletme, Atılım Ticaret Limited Şirketi'nin çıkarmış olduğu 70,000 TL'lik tahvili banka aracılığı ile satın almıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
111 ÖZ. KES. TAHVİL, SENET ve BONOLARI	70,000	
		102 BANKALAR 70,000

Örnek: İşletme üç ay vadeli 240,000 TL'lik hazine bonosunu banka aracılığı ile satın almıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
112 KAM. KES. TAHVİL, SENET ve BONOLARI	240,000	102 BANKALAR
		240,000

Hazine bonolarını sadece devlet ihraç ettiği için satın alınan menkul kıymetler 112 KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET ve BONOLARI hesabına kaydedilir. Satın alma işlemi banka aracılığı ile yapıldığı için 102 BANKALAR hesabı alacaklandırılır.

Örnek: İşletme başka bir firmanın çıkarmış olduğu 30,000 TL'lik finansman bonosunu peşin olarak satın almıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
111 ÖZ. KES. TAHVİL, SENET ve BONOLARI	30,000	100 KASA
		30,000

Örnek: İşletme birim fiyatı 100,000 TL olan iki yıl vadeli 4 adet devlet tahvilini banka aracılığı ile satın almıştır. Muhasebe kaydını yapınız.

Borç	xx/xx/20xx	Alacak
112 KAM. KES. TAHVİL, SENET ve BONOLARI	400,000	102 BANKALAR
		400,000

118 DİĞER MENKUL KIYMETLER

Hisse senedi, tahvil, senet ve bono olmayan, yani 110, 111 ve 112 hesaplarının konusu olmayan, bir yıl içinde elden çıkarılabilen diğer tüm menkul kıymetler bu hesapta izlenir.

119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

Piyasası Kurulu kararınca dönem sonunda değeri %10'un altına düşen menkul kıymetler için kullanılan bir hesaptır.

Örnek (1/4): 2015 senesinde işletmenin elinde bulunan 100,000 TL'lik hisse senedinin dönem sonundaki değerinin 80,000 TL olduğu anlaşılmıştır. İşletme izleyen dönemin ilk günü (01/01/2016 tarihinde) söz konusu hisse senetlerinin tamamını **110,000 TL**'ye banka aracılığı ile satmıştır. Dönem sonu ve hisse senedi satış kayıtlarını yapınız.

Borç	31/12/2015	Alacak
654 KARŞILIK GİDERLERİ	20,000	119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞILIĞI (-)
		20,000

Borç	01/01/2016	Alacak
102 BANKALAR	110,000	
119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞILIĞI (-)	20,000	
		110 HİSSE SENETLERİ 100,000
		644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR 20,000
		645 MENKUL KIYMET SATIŞ KÂRLARI 10,000

Söz konusu hisse senetleri 01/01/2016 tarihinde 110.000 TL'ye banka aracılığı ile satıldığı için 102 BANKALAR hesabı borçlandırılır. Hisse senetlerinin tümü satıldığı içinse daha önce karşılık ayrılan 119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ (-) hesabı borçlandırılarak kapatılır. Hisse senetleri alış bedeli ile kaydedildiği için satışında da alış bedeli ile 110 HİSSE SENETLERİ hesabı 100.000 TL olarak alacaklandırılır. Karşılık giderlerini kapatmak adına ise 644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR hesabı 20.000 TL alacaklandırılır. Artan 10.000 TL'lik kısım satış işlemi sırasında oluşan kârdır. Zaten 100.000 TL'ye satın alınan hisse senetleri 110.000 TL'ye satılmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere satıştan 10.000 TL'lik bir kâr elde edilmiştir. Bu ise 645 MENKUL KIYMET SATIŞ KÂRLARI hesabında alacaklandırılarak gösterilir.

Örnek (2/4): 2015 senesinde işletmenin elinde bulunan 100.000 TL'lik hisse senedinin dönem sonundaki değerinin 80.000 TL olduğu anlaşılmiştir. İşletme izleyen dönemin ilk günü (01/01/2016 tarihinde) söz konusu hisse senetlerinin tamamını **100.000 TL**'ye banka aracılığı ile satmıştır. Dönem sonu ve hisse senedi satış kayıtlarını yapınız.

Borç	31/12/2015	Alacak
654 KARŞILIK GİDERLERİ	20,000	
		119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞ (-) 20,000

Yanıtı buraya kadar bir üsteki sorunun aynısı. Fakat sadece satış bedeli 100.000 TL.

Borç	01/01/2016	Alacak
102 BANKALAR	100,000	
119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞ (-)	20,000	
		110 HİSSE SENETLERİ 100,000
		644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR 20,000

Örnek (3/4): 2015 senesinde işletmenin elinde bulunan 100,000 TL'lik hisse senedinin dönem sonundaki değerinin 80,000 TL olduğu anlaşılmıştır. İşletme izleyen dönemin ilk günü (01/01/2016 tarihinde) söz konusu hisse senetlerinin tamamını **90,000 TL**'ye banka aracılığı ile satmıştır. Dönem sonu ve hisse senedi satış kayıtlarını yapınız.

Borç	31/12/2015	Alacak
654 KARŞILIK GİDERLERİ	20,000	
		119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞ (-) 20,000

Aynı şekilde 654 KARŞILIK GİDERLERİ hesabı değer düşüklüğü kadar borçlandırılır ve 119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-) hesabı alacaklandırılır.

Borç	01/01/2016	Alacak
102 BANKALAR	90,000	
119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞ (-)	20,000	
		110 HİSSE SENETLERİ 100,000
		644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR 10,000

Örnek (4/4): 2015 senesinde işletmenin elinde bulunan 100,000 TL'lik hisse senedinin dönem sonundaki değerinin 80,000 TL olduğu anlaşılmıştır. İşletme izleyen dönemin ilk günü (01/01/2016 tarihinde) söz konusu hisse senetlerinin tamamını **70,000 TL**'ye banka aracılığı ile satmıştır. Dönem sonu ve hisse senedi satış kayıtlarını yapınız.

Borç	31/12/2015	Alacak
654 KARŞILIK GİDERLERİ	20,000	
		119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞ (-) 20,000

100,000 TL'lik hisse senetlerinin dönem sonu değeri 80,000 TL ise 20,000 TL'lik bir karşılık ayırma işlemi söz konusudur. Önceki üç örnekte olduğu gibi dönem sonunda 20,000 TL karşılık ayrılır.

Borç	01/01/2016	Alacak
102 BANKALAR	70,000	
119 MEN. KIY. DEĞ. DÜŞ. KARŞ (-)	20,000	
655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI	10,000	
		110 HİSSE SENETLERİ 100,000